

Sygn. akt: I C 553/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2013 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Maria Matyja
Protokolant:	sekr. sądowy Joanna Kotowska

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2013 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa *H. H., R. H.*

przeciwko (...) S.A. w G. Oddział w O.

o zapłatę oraz przywrócenie stanu zgodnego z prawem i zaniechanie naruszeń

I. zasądza od pozwanej (...) S.A. w G. Oddział w O. na rzecz powodów H. H. i R. H. solidarnie kwotę 4204 zł (cztery tysiące dwieście cztery złote) z ustawowymi odsetkami od 30 stycznia 2010r. do dnia zapłaty

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie

III. zasądza od powodów H. H. i R. H. solidarnie na rzecz pozwanej (...) S.A. w G. Oddział w O. kwotę 5426 zł (pięć tysięcy czterysta dwadzieścia sześć złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu

IV. nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Olsztynie :

od powodów H. H. i R. H. solidarnie kwotę 4567,83 zł (cztery tysiące pięćset sześćdziesiąt siedem złotych osiemdziesiąt trzy grosze)

od pozwanej (...) S.A. w G. Oddział w O. kwotę 160,77 zł (sto sześćdziesiąt złotych siedemdziesiąt siedem groszy) tytułem reszty nieuiszczonych wydatków w sprawie.

Sygn. akt I C 553/10

UZASADNIENIE

Powodowie H. H. i R. H. w pozwie wniesionym w dniu 8 października 2010r. przeciwko (...) S.A. w G. Oddział w O. domagali się zasądzenia od pozwanego na ich rzecz kwoty 120.000,-zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 6 listopada 2009r. do dnia zapłaty oraz nakazania pozwanemu usunięcia urządzeń elektroenergetycznych umiejscowionych na nieruchomości powodów, a także zasądzenia na ich rzecz należnych kosztów procesu.

Wartość przedmiotu sporu w zakresie roszczenia o nakazanie pozwanemu usunięcia urządzeń elektroenergetycznych powodowie określili na kwotę 4.603,-zł wskazując, że przy wyliczeniu tej należności kierowali się średnią stawką za jeden metr kwadratowy nieruchomości położonych w obrębie miasta B. , a wynoszącą kwotę 10,88zł .

(pismo powodów k 50 i ustalenie wartości stawki czynszu dzierżawnego za 1 m² k 51)

W uzasadnieniu pozwu podali, że są właścicielami działek gruntu nr (...) położonych w obrębie ewidencyjnym B. – K. o powierzchni 1,4100 ha, dla której Sąd Rejonowy w Biskupcu prowadzi księgę wieczystą KW (...).

Z wypisu gruntów i planu zagospodarowania przestrzennego miasta B. działki gruntu figurują w ewidencji jako tereny zieleni podmiejskiej w formie zieleni podmiejskiej bądź użytków zielonych.

W latach 1980- 1989 powodowie prowadzili na tej nieruchomości działalność gospodarczą – w postaci produkcji ogrodniczej.

Powód H. H. był członkiem Wojewódzkiej Spółdzielni (...) w O. Oddział w B. i współpracując z nią dostarczał wyhodowane na przedmiotowej nieruchomości warzywa, w tym przyspieszone uprawiane pod osłoną.

Powodowie zamierzali na nieruchomości rozszerzyć działalność o nowe uprawy i zasadzenia oraz zamierzali zainwestować w staw hodowlany.

Na skutek działań pozwanej byli zmuszeni zaprzestać prowadzenia na tej nieruchomości działalności gospodarczej (ogrodniczej).

Pozwany bowiem w 1989r. umiejscowił na gruntach należących do powodów urządzenia elektroenergetyczne w postaci sześciu słupów oraz linię napowietrzną SN 15 kV.

Urządzenia te zostały umiejscowione na samym środku nieruchomości, a ich posadowienie spowodowało rozkopanie gruntu , a przez to jego osuszenie.

Uniemożliwiło to powodom dalsze prowadzenie działalności ogrodniczej w związku z czym wyjechali do Niemiec i tam osiedlili się na stałe.

Wskazali jednocześnie, że pozwany nie uzyskał od powodów zgody na posadowienie przedmiotowych urządzeń, a nadto wprowadził ich w błąd co do celu i czasu trwania inwestycji, która według jego zapewnień miała być chwilowa, bo tylko na czas budowy kotłowni zasilającej w energię ciepłą miasto B..

Kiedy powodowie chcieli ugodowo załatwić sprawę pozwany zaproponował im ustanowienie służebności przesyłu za jednorazowym wynagrodzeniem w kwocie 3.800,-zł. Na propozycję tę powodowie nie przystali, gdyż proponowana kwota była niewspółmierna do korzyści jakie mogliby osiągnąć z prowadzonej działalności ogrodniczej. Przy przyjęciu, że możliwy byłby do uzyskania przez powodów z prowadzonej działalności ogrodniczej dochód netto w kwocie 1000,-zł miesięcznie, dochodzona kwota 120.000,-zł jest uzasadniona.

Jednocześnie powodowie wskazali, że dochodzona kwota stanowi wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z gruntu za okres 10 lat na podstawie art. 230 k.c. w związku z art. 224§ 2 k.c. i 225 k.c.

Roszczenie o nakazanie pozwanej usunięcia przedmiotowych urządzeń powodowie uzasadnili tym, że zamierzają wrócić do kraju i ponownie rozpocząć działalność ogrodniczą. Zamierzają także założenie stawu i rozpoczęcie działalności sadowniczej.

Pismem z dnia 25 czerwca 2013r. powodowie zmodyfikowali swoje roszczenie w przedmiocie nakazania pozwanej usunięcia urządzeń na nakazanie przesunięcia ich na granice działek (...) na koszt pozwanego (pismo k 337 i pismo k 381- 384)

Pozwana (...) S.A. w G. Oddział w O. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów na jej rzecz należnych kosztów procesu.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew przede wszystkim podniosła zarzut przedawnienia roszczenia pieniężnego, zarzucając, iż z uzasadnienia pozwu powodów nie można wywieść jednoznacznie z jakiej podstawy faktycznej i prawnej powodowie wywodzą swoje roszczenie, a nadto za jaki okres i w jakiej wysokości do zgłoszonych roszczeń.

Wskazała, że linia średniego napięcia relacji Miasto I została wybudowana w 1973r. Wybudowanie tej linii zostało zrealizowane celem zasilenia w energię elektryczną miejscowości B. w oparciu o decyzję wywłaszczeniową wydaną przez Naczelnika Gminy B. z dnia 25 stycznia 1973r. na podstawie art. 35 ust 1 ustawy z dnia 12 marca 1958r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (tj. Dz. U. z 1974r. Nr 10 poz. 64 ze zm.). Na mocy tej decyzji zezwolono na budowę linii 15 kV od stacji transformatorowej (...) do stacji transformatorowej (...) z odgałęzieniem do stacji transformatorowej Bank.

W tym przypadku, skoro poprzednik prawny pozwanej uzyskał stosowne zezwolenia brak jest podstaw do przyjęcia iż urządzenia pozwanego istnieją nielegalnie co czyni niezasadnym roszczenie oparte o postanowienia art. 225 k.c.

D. stanowiąca odgałęzienie w kierunku stacji transformatorowej (...) została wybudowana w 1989r. na nieruchomości powodów. Linia ta została wybudowana celem wypełnienia obowiązku ustawowego dostarczania energii elektrycznej na potrzeby miasta w oparciu o ustawę z dnia 6 lipca 1950r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli (tj. Dz. U. z 1954r. Nr 32 poz. 135).

W dacie posadowienia tych urządzeń powodowie byli świadomi jak sami twierdzą przeprowadzonej inwestycji, posadowienia urządzeń i naruszenia ich własności. Od daty posadowienia przedmiotowych urządzeń powodowie mogli dochodzić roszczeń odszkodowawczych.

Z ostrożności procesowej pozwany zarzucił znaczne zawyżenie dochodzonej kwoty.

Odnosząc się do roszczenia powodów usunięcia urządzeń elektroenergetycznych pozwana podniosła, że nie widzi podstaw do uznania tego roszczenia za zasadne.

Wskazała, że prawo własności nie jest prawem absolutnym i niczym w swojej treści nieograniczonym. Ograniczenia takie wynikają z przepisów kodeksu cywilnego, nakazujących uwzględnienie społeczno – gospodarczego przeznaczenia rzeczy oraz zasad współzycia społecznego przy wykonywaniu prawa własności. Ograniczenia te wynikają też z przepisów szczególnych takich jak ustawa z dnia 21 sierpnia 1997r o gospodarce nieruchomościami , czy ustawa z dnia 28 czerwca 1950r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli, które przewidują ograniczenia prawa właściciela w zakresie niezbędnym dla realizacji celu publicznego.

Wskazała ponadto, że uwzględnienie żądania powodów w tak w zakresie usunięcia urządzeń jak i ich przesunięcie byłoby sprzeczne z art. 5 k.c. poprzez naruszenie interesu publicznego na rzecz jednostki.

Wniosła również o oddalenie żądania pozwu zmodyfikowanego przez powód przez żądanie przebudowy przeniesienia w granice działek (pismo pozwanej k 392-395).

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

Na podstawie umowy sprzedaży z dnia 4 sierpnia 1982r. powodowie są właścicielami działek gruntu Nr (...) o powierzchni 1,4100 ha położonych w miejscowości B. K. gmina B.. Z treści księgi wieczystej prowadzonej dla tej nieruchomości przez Sąd Rejonowy w Biskupcu KW (...) wynika iż jest nieruchomością rolną.

Z wypisu z planu zagospodarowania przestrzennego miasta B. zatwierdzonego Uchwałą Nr XXX/211/5 Rady Miejskiej w B. z dnia 15 czerwca 2005r. wynika, że działki gruntu o numerach ewidencyjnych (...) położone w obrębie B. K. są

przeznaczone na tereny zieleni podmiejskiej w formie zieleni naturalnej lub użytków zielonych. Z wypisu z rejestru gruntów z dnia 16 lipca 2010r. wynika, że w/w działki to grunty orne i łąki trwałe.

(odpis księgi wieczystej k 12-16, pismo Urzędu Miasta B. z dnia 23 lipca 2010r.17, wypis z rejestru gruntów k18 , mapka k19, dwa zdjęcia koperta k 20)

Na nieruchomości tej powodowie od roku 1982 do 1989 powodowie prowadzili gospodarstwo ogrodnicze na którym uprawiali między innymi pomidory. Uprawę tę prowadzili w tunelach foliowych .Tuneli tych było 4 albo 5. W roku 1989 lub 1990 powodowie wyjechali do N. i tam pozostali. Powód H. H.w latach osiemdziesiątych był członkiem Wojewódzkiej Spółdzielni (...)w O.Oddział w B..

Powodowie na podstawie decyzji USC (...)1/2010r z dnia 25 lutego 2010r. zmienili nazwisko (...) na (...)

(wzmianka o zmianie nazwiska w księdze wieczystej k 15, dyplom powoda k 21, oświadczenia T. M. – 22 jego zeznania k 118, zaświadczenie o opłacaniu składek w latach 1982-1990 k 23-24, zeznania świadka E. C. k 117 odwrót.)

Na podstawie wniosku o uzyskanie ograniczonych praw rzeczowych w związku z budową linii SN 15 kV od stacji transformatorowej (...) do stacji transformatorowej (...) w B. z dnia 29 grudnia 1972r. i wcześniejszej decyzji o zatwierdzeniu planu realizacyjnego przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w B. z dnia 12 grudnia 1972r. Zakład (...) w O. uzyskał Naczelnika Gminy B. w dniu 25 stycznia 1973r decyzję nr 605/2/73 zezwalającą mu na budowę w/w linii SN 15 kV na nieruchomościach stanowiących własność lub będących w użytkowaniu osób i instytucji.

(decyzje, wraz z mapkami, protokołami odbioru wybudowanych urządzeń k 86- 97)

Bezsporne jest, że na działkach nr (...) będących własnością powodów w roku 1989r. posadowiono trzy słupy elektroenergetyczne; jeden pojedynczy, jeden rozkracznym potrójny i jeden rozkracznym podwójny. Na słupach tych jest zawieszona lina średniego napięcia 15KV.

Powód H. H. przesłuchany w charakterze strony zeznał ,że przedmiotową nieruchomość przed zakupem dzierżawił. Działalność ogrodniczą prowadzili z żoną w latach 1980- 1989, Było to ogrodnictwo specjalistyczne – rośliny hodowane w foliowych tunelach. Tuneli tych było 5 o długości 28 m , szerokości 7 m i wysokości ok.3,5 m każdy. Uprawiane były pomidory, ogórki, papryka, nowalijki. Ze Spółdzielnią (...) w O. łączyła go umowa kontraktacji na 2 tony , a produkował 10 ton. Nadwyżkę sprzedawał we własnym zakresie. Wykopał też staw bo potrzebował wodę. Po posadowieniu słupów woda zginęła ze stawu. Powodowie zrezygnowali z prowadzenia działalności gdy zostały postawione słupy, które uniemożliwiały wydobywanie torfu. Torf ten wydobywał dla własnych potrzeb za pomocą koparki, którą zamawiał w Miejskim Przedsiębiorstwie (...) w B.. Torf ten używał do napełniania pojemników w których rosły rośliny. Torf znajdował się na nieruchomości tam gdzie jest posadowiony słup podwójny i potrójny. O posadowieniu słupów nikt go nie powiadomił. O tym kto postawił te słupy dowiedział się w 2007r.

(zeznania powoda H. H. k 105 , k 238-239, zaświadczenie Wojewódzkiej Spółdzielni (...) w O. o zawartej z powodem umowie kontraktacji koperta k 116, kserokopia mapy nieruchomości koperta k 232)

Powódka R. H. potwierdziła to co zeznał jej mąż , ponadto zeznała, że widziała jak kopano wykopy pod słupy na trzy metry, a ziemię wrzucano do stawu. Już w 1999r. próbowali zlecić adwokatowi sprawę słupów , ale nie był nią zainteresowany bo było za mało słupów. Sprawą słupów zajęli się dopiero w 2007r. W wyniku wizji lokalnej ustalono wówczas kto postawił te słupy.

(zeznania powódki k 239)

Z pisma Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Usług (...) w O. z dnia 20 kwietnia 1995r., a złożonego przez powodów przy piśmie z dnia 10 lutego 2011r. wynika, że co najmniej od października 1992r. powód H. H. prowadził negocjacje dotyczące odszkodowania za częściowego ograniczenie praw rzeczowych na działce nr (...)

(pismo Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Usług (...) w O. k 102)

W związku z pismem powodów z dnia 18 stycznia 2008r. , w dniu 28 marca 2008r. została przeprowadzona na nieruchomości powodów wizja lokalna dotycząca posadowienia na niej słupów i przebiegu linii elektrycznej. W latach 2009- 2010 prowadzona była korespondencja między pełnomocnikiem powodów a pozwanym, w wyniku której pozwany zaproponował uregulowanie stanu prawnego tych urządzeń prze ustanowienie na jego rzecz służebności przesyłu na czas nieokreślony za jednorazowym wynagrodzeniem 3.800,-zł. Powodowie nie wyrazili zgody na propozycję pozwanego ustanowienia służebności przesyłu.

(notatka służbowa z przeprowadzonej wizji lokalnej k 26-27, korespondencja stron k28-29,30,31-32 , 33, 34-35, k 103)

Z opinii biegłego z zakresu elektroenergetyki J. K. wynika, że na nieruchomości powodów – działkach nr (...) znajdują się trzy słupy SN wraz z linią napowietrzną SN o następujących parametrach technicznych; lina napowietrzna SN 15 kV relacji B. Kotłownia – (...), oraz przewody (...) układ trójkątny. Jeśli chodzi o słupy usytuowane na tych działkach to są to : słup (...), słup ŻŃ 12/ (...) z podporą i (...) z odłącznikami (...). Według wyliczeń tego biegłego powierzchnia trwale wyłączona z korzystania to 30, 01 m². Na gruncie tym można prowadzić gospodarkę rolną lub ogrodniczą włącznie z możliwością posadowienia pod linią SN szklarni lub namiotu ogrodniczego. Ewentualnym ograniczeniem jest wysokość obiektu, która nie może być wyższa niż 3 m. W ustnych wyjaśnieniach biegły podtrzymał swoją opinię wskazując, iż promieniowanie elektromagnetyczne nie ma żadnego wpływu na przebywanie pod linią ludzi i zwierząt a także na jakiegokolwiek uprawy. Promieniowanie z tych urządzeń według biegłego można odnieść do promieniowania takich urządzeń jak suszarka do włosów, golarki. Jest ono mniejsze niż promieniowanie monitora komputerowego. Biegły wskazał też, że technologie posadowienia słupów elektroenergetycznych, które obowiązywały już w 1989r, pozwalają na posadowienie ich na każdym gruncie bez konieczności jego osuszania większego niż w promieniu 1 do 2 metrów od słupa.

(opinia na piśmie k 147-159, ustne wyjaśnienia k 237 -238)

Z opinii biegłej T. W. z zakresu wyceny nieruchomości wynika że na skutek posadowienia słupów nastąpiło obniżenie wartości nieruchomości o kwotę 17.898,-zł Przy wyliczeniu kwoty obniżenia wartości nieruchomości biegła analizowała transakcje na obszarze powiatów (...) i (...) w latach 2009-2012 oraz cechy nieruchomości wpływających na ich cenę takie jak lokalizacja, ich walory użytkowe, wielkość. Biegła ta ustaliła, że ceny jednostkowe nieruchomości kształtowały się na poziomie od 9,-zł/m² dla nieruchomości „najgorszej” do 30,-zł/ m² dla nieruchomości „najlepszej”. Na tej podstawie przyjęła średnią cenę dla transakcji na terenie w/w powiatów wynosiła 17,45zł/m² . Biegła ta ponadto stwierdziła, że nawet przy istniejących urządzeniach elektroenergetycznych istnieje możliwość fizycznej lokalizacji 5 tuneli ogrodniczych

(opinia biegłej koperta k 286,)

Pozwana w związku z opinią biegłej z zakresu wyceny nieruchomości określającej wynagrodzenie z tytułu pogorszenia się nieruchomości powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2011r. III CZP/11 w której to uznano, iż właścicielowi nieruchomości nie przysługuje wobec nieuprawnionego posiadacza służebności przesyłu roszczenie o naprawienie szkody z powodu obniżenia jej wartości, związanego z normalnym korzystaniem z nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści takiej służebności.

Pozwany wskazał też, że obowiązujące przepisy (prawo geologiczne) wykluczają możliwość wydobywania kopalin na własne potrzeby bez konieczności prowadzenia działalności gospodarczej do której wymagana jest koncesja. Konieczność posiadania koncesji jest niezbędna także wówczas gdy złożę jest zlokalizowane na terenie nieruchomości osoby która chciałaby je eksploatować tylko na własne potrzeby (art. 15 ust 1 pkt 2 prawa geologicznego) . W ocenie argument powodów jakoby uniemożliwiono im wydobywanie torfu poprzez posadowienie słupów nie zasługuje na uwzględnienie. Ponadto przedmiotowa nieruchomość jest położona w na terenie przeznaczonym na realizację i

utrzymanie funkcji związanych z kształtowaniem zieleni miejskiej, co wskazuje na to, że istnieją ograniczenia w lokalizacji przedsięwzięć mogących wpływać na środowisko, a wydobywanie torfu jest takim przedsięwzięciem.

(pismo pozwanego k303-304)

Powodowie w piśmie datowanym dnia 27 marca 2013r wnieśli o zasądzenie kwoty dochodzonej pozwem tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z rzeczy przez pozwanego. Wskazali, że na tę kwotę składają się odpowiednie obniżenie wartości z powodu całkowitego wyłączenia możliwości z korzystania z gruntu, jak i częściowego ograniczenia możliwości korzystania z tych działek na skutek konieczności wejścia pozwanego na grunt powodów w celu konserwacji bądź napraw urządzeń.

Powodowie zakwestionowali uprawnienia biegłej do wydania niniejszej opinii z uwagi na to że nie jest ona biegłą z zakresu szacowania nieruchomości ze specjalnością ogrodniczą.

Wskazali jednocześnie iż nie zgadzają się wyceną nieruchomości jak i przyjętymi do wyceny nieruchomościami porównawczymi. Działki gruntu należące do powodów są położone w odległości 700 m od centrum miasta i 300 od osiedla na którym znajdują się sklepy i szkoła. Na działce obok znajduje się dom mieszkalny co wskazuje na możliwość uzyskania zabudowy również przez powodów. Cena za jeden metr kwadratowy nieruchomości niezabudowanej na terenie B. waha się od 33 do 34,-zł.

(pismo powodów k 317 wraz z załącznikami k327)

Sąd oddalił wnioski dowodowe powodów dotyczące zażądania informacji z Urzędu Gminy B. w zakresie cen działek niezabudowanych w obrębie miasta B., a także czy na działkach nr (...) istnieje możliwość posadowienia jakiegokolwiek zabudowy siedliskowej.

(protokół k 414)

Z opinii uzupełniającej biegłej zakresu wyceny nieruchomości wynika, iż wysokość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gruntu za okres od 18 stycznia 2000r. do 18 stycznia 2010r. przy cenach rynkowych podobnych gruntów na terenie powiatu (...) wynosi 4.204,-zł. Aktualnie na podstawie umowy z dnia 13 kwietnia 2010r. nieruchomość została przez powodów bezpłatnie wydzierżawiona E. C. na okres 12 lat.

(opinia uzupełniająca na piśmie k 342-359, wyjaśnienia biegłej k413-414 ,płyta CD k 416)

Sąd oddalił wniosek powodów o dopuszczenie dowodu z opinii kolejnego biegłego z zakresu energetyki z pracowników naukowych (...) w O. celem wyliczenia powierzchni wyłączonej i ograniczonej z możliwości korzystania z niej przez powodów, jak również co do możliwości przesunięcia słupów do granic działek nr (...), lub możliwości przesunięcia tych urządzeń w granice innych działek, przy czym biegły winien przy sporządzeniu opinii skonsultować się z biegłym z zakresu rolnictwa również pracownikiem naukowym (...).

(protokół k 414) .

Sąd Okręgowy zważył:

Roszczenie powodów dotyczące zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwaną z gruntów co do zasady jest usprawiedliwione.

Podstawę prawną żądania wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gruntów stanowi art. 225 k.c. w związku z art. 224 § 2 k.c.

Bezsporny między stronami jest fakt posadowienia na nieruchomości stanowiącej własność powoda urządzeń, które wchodzi w skład pozwanego przedsiębiorstwa.

Twierdzenia pozwanego, iż jego urządzenia energetyczne zostały legalnie posadowione na gruntach powodów są w ocenie Sądu całkowicie gołosłowne. Pozwany nie wykazał w żaden sposób, aby on czy też jego poprzednik prawny - Zakład (...) w O. był uprawniony do korzystania z nieruchomości powodów na podstawie stosownej decyzji administracyjnej.

Z przedłożonych przez pozwanego dokumentów w postaci wniosku o uzyskanie ograniczonych praw rzeczowych w związku z budową linii SN 15 kV od stacji transformatorowej (...) do stacji transformatorowej (...) w B. z dnia 29 grudnia 1972r., wcześniejszej decyzji o zatwierdzeniu planu realizacyjnego przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w B. z dnia 12 grudnia 1972r. oraz decyzji Naczelnika Gminy B. z dnia 25 stycznia 1973r nr 605/2/73 zezwalającej mu na budowę w/w linii SN 15 kV na nieruchomościach stanowiących własność lub będących w użytkowaniu osób i instytucji w żaden sposób nie wynika iż zezwolenie to dotyczyło także urządzeń które w 1989r, zostały posadowione na działkach nr (...) będących własnością powodów.

Brak jest zatem podstaw do przyjęcia aby urządzenia elektroenergetyczne wchodzące w skład pozwanego Przedsiębiorstwa zostały zainstalowane w trybie mogącym stanowić podstawę do legalnego korzystania z cudzej nieruchomości wbrew woli właściciela.

Problematyka budowy i korzystania z linii energetycznej na cudzym gruncie i możliwości domagania się stosownego wynagrodzenia czy odszkodowania została obszernie przedstawiona w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2005 III CZP 80/05 OSNC 2006/9/146 , gdzie w pierwszej kolejności przypomniano, że własność w znaczeniu prawnym wyraża się formą korzystania z rzeczy przez osobę, która legitymuje się tytułem właścicielskim i stosownie do art. 140 k.c. właścicielowi służy na zasadzie wyłączności prawo do posiadania, używania, pobierania pożytków i innych przychodów, przetwarzania, zużywania albo zmieniania rzeczy.

Poza ograniczeniami płynącymi z woli właściciela, prawo własności może być poddane ograniczeniom z woli ustawodawcy lub przez wzgląd na zasady współżycia społecznego, przy czym katalog ograniczeń ustawowych podyktowany jest ciężącymi na organach władzy obowiązkami w zakresie realizacji celów publicznych.

Pozwana powołuje się wprawdzie na przepisy prawne obowiązujące w dacie instalowania słupów energetycznych a mianowicie na art. 4 ustawy z dnia 6 lipca 1950r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli (Dz. U. z 1954 Nr 32 poz. 135) w myśl którego osoby mające odpowiednie upoważnienie właściwego zjednoczenia energetycznego i wykonujące obowiązki objęte zarządzeniem o powszechnej elektryfikacji, wyposażone zostały w prawo wstępu na posesje i do budynków, dokonywania tam oględzin i pomiarów oraz wykonywania robót i zakładania urządzeń bez jakichkolwiek warunków. Pozwana powołuje się też na art. 35 ustawy z dnia 12 marca 1958 o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz. U. z 1974r. Nr 10 poz. 654) ustanawiający szczególny tryb wywłaszczania nieruchomości w razie zakładania i przeprowadzania na nieruchomości m.in. przewodów służących do przesyłania elektryczności pod warunkiem jednak, że nieruchomość straciła dla właściciela przydatność do racjonalnego wykorzystania.

Zainstalowane przewody i urządzenia na gruncie z natury są nieusuwalne i stanowią część infrastruktury technicznej przedsiębiorstwa przesyłowego. Nawet jeśli zainstalowanie tych urządzeń nie powoduje degradacji gruntu albo nie niweczy dotychczasowego jego przeznaczenia, z reguły oznacza obniżenie walorów użytkowych gruntu, co dla właściciela jest równoznaczne z uszczerbkiem majątkowym mogącym wystąpić w zróżnicowanej postaci. Powstałe w takich okolicznościach roszczenia w przypadku budowy obiektów budowlanych na gruncie, do którego inwestor nie ma tytułu prawnego, mogą być co do zasady dochodzone od inwestora.

Skutki tego rodzaju obciążenia dotyczą właściciela, który legitymuje się tytułem własności.

W tym względzie brak jest regulacji we wskazanych wyżej ustawach. Z braku zatem szczególnego uregulowania rozpoznawanie sporów o należność za bieżące korzystanie przez Przedsiębiorstwo (...) z cudzej nieruchomości należy do drogi sądowej, zaś ich materialnąprawną podstawę stanowią przepisy kodeksu cywilnego dotyczące wynagrodzenia czy też odszkodowania na podstawie art. 223 i następnne k.c.

Niewątpliwym jest, że w niniejszej sprawie chodzi o trwałe następstwo w postaci obciążenia nieruchomości działek gruntu nr (...). Na nieruchomościach tych jest posadowionych zgodnie z ustaleniami biegłego sądowego z zakresu energetyki J. K. 3 słupy w tym jeden rozkracznym podwójnym i jeden rozkracznym potrójnym. Na słupach tych jest zawieszona linia średniego napięcia 15 kV.

Rozważenia wymaga, w jakim stopniu fakt posadowienia urządzeń pozwanej zmienił możliwość użytkowania tych gruntów przez powodów prowadzących na nich do roku 1989 działalność ogrodniczą.

Ustalenia faktyczne w tym zakresie Sąd poczynił w oparciu o dokumenty, a nadto w oparciu o opinię biegłych sądowych z zakresu energetyki i wyceny nieruchomości. Sąd opinie obu biegłych jako fachowe wyczerpujące i bezstronne podzielił w całości. Podkreślenia wymaga też, że biegli ci szczegółowo ustosunkowali się do zarzutów zgłoszonych przez powodów o odpowiedzieli na wszystkie pytania.

Podkreślenia wymaga, że z opinii obojga biegłych wynika, że obszar powierzchni gruntów zajęty pod urządzenia pozwanej jest stosunkowo niewielki a nadto oboje biegli wskazali na możliwość dalszej produkcji ogrodniczej na tych gruntach. Biegły z zakresu energetyki wyliczył ten obszar na 30,01 m². wskazując, że przebiegająca linia średniego napięcia nie ma żadnego negatywnego wpływu na ewentualne uprawy, bowiem promieniowanie z tych urządzeń jest równe promieniowaniu suszarki do włosów lub golarki.

Biegła z zakresu wyceny nieruchomości wskazała natomiast na możliwość usytuowania 5 tuneli ogrodniczych o wysokości nie przekraczającej 4 m (tunele które powodowie wzniesli w czasie prowadzenia przez nich działalności ogrodniczej miały 3,5 m)

Z opinii uzupełniającej biegłego z zakresu wyceny nieruchomości wynika, iż kwota bezumownego wynagrodzenia za okres od 18 stycznia 2000r. do 18 stycznia 2010r. to kwota 4.204,-zł.

Mając na uwadze powyższe uprawnione jest przyjęcie iż fakt posadowienia przez pozwaną urządzeń elektroenergetycznych na gruntach powodów ograniczył możliwość korzystania z tych gruntów tylko na powierzchni bezpośrednio zajętej pod tymi urządzeniami tj. słupem pojedynczym, słupem rozkracznym podwójnym i słupem rozkracznym potrójnym wynosząca łącznie 30,01 m². Biegła z zakresu wyceny nieruchomości w oparciu o w/w powierzchnię zajęta przez urządzenia powoda wyliczyła kwotę 4.204,-zł jako wynagrodzenie za bezumowne korzystanie przez pozwanego z nieruchomości powodów. Sąd podziela ustalenia poczynione przez biegłą w opinii uzupełniającej w całości. Są one rzetelne, oparte o realia rynkowe w zakresie obrotu gruntami o podobnym charakterze na terenie powiatu (...).

Wyliczona w ten sposób kwota 4.204,- zł stanowi na podstawie art. 225 k.c. w związku z art. 230 k.c. wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z gruntu powodów przez pozwaną przez okres 10 lat wstecz licząc od daty 30 stycznia 2010r.

Od tej daty też zasądzono od pozwanej na rzecz powodów odsetki za opóźnienie. Stosownie do treści art. 481§ 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności.

W mniejszym przypadku powodowie nie wykazali aby wzywali pozwaną do uiszczenia wynagrodzenia sformułowanego kwotowo wcześniej niż pismem z dnia 18 stycznia 2010r., z określeniem obowiązki zapłaty do dnia 30 stycznia 2010r.

W tej sytuacji żądanie przez powodów zapłaty od dnia 6 listopada 2009r. jako niezasadne podlega oddaleniu.

W dalszej kolejności należy rozważyć roszczenie powodów sformułowane w pozwie jako roszczenie z tytułu utraconych korzyści, których nie osiągnęli na skutek posadowienia przez pozwaną na ich gruntach swoich urządzeń.

Wobec przyjęcia iż pozwana była posiadaczem części gruntów powodów w złej wierze, to zgodnie z art. 225 zdanie drugie k.c. posiadacz w złej wierze jest ponadto odpowiedzialny za pogorszenie rzeczy, chyba, że uległa ona by pogorszeniu także wówczas gdyby znajdowała się w posiadaniu uprawnionego.

Z zeznań świadków T. M. i T. C. którym Sąd jako obiektywnym zgodnym, i wzajemnie się uzupełniającym Sąd nie odmówił wiary nie wynika, aby wyjazd powodów z kraju w 1989r. był powiązany z faktem posadowienia na ich nieruchomości urządzeń pozwanej. Wręcz przeciwnie z zeznań T. C., która jak się wydaje pozostawała z powodami w bliższych kontaktach wynika, że po prostu wyjechali na wycieczkę i nie wrócili.

Kwestią następną jest kiedy powód dowiedział się o tym kto był inwestorem, który zlecił budowę przedmiotowych urządzeń elektroenergetycznych Zakładowi (...) w O.. Z pisma Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Usług (...) w O. z dnia 20 kwietnia 1995r. wynika jednoznacznie iż powodowie co najmniej od października 1992r. prowadzili negocjacje w przedmiocie odszkodowania za częściowe ograniczenie praw rzeczowych na działce nr (...). Mając to na uwadze zeznania powoda, iż do 2007r nie był w stanie ustanie ustalić kto jest odpowiedzialny za posadowienie urządzeń na jego nieruchomości należy uznać za całkowicie niewiarygodne.

Przy przyjęciu nawet daty wskazanej a tym piśmie tj. 20 kwietnia 1995r., za zasadny należy uznać zarzut przedawnienia podniesiony przez pozwaną. W świetle art. 118 k.c. roszczenie to przedawniło się najpóźniej w dniu 20 kwietnia 2005r.

Odnosząc się następnie do roszczenia powodów dotyczącego usunięcia urządzeń pozwanej z ich nieruchomości, zmodyfikowanego następnie na przesunięcie w granicach działki powodów nr (...) i innej działki oznaczonej nr (...) to wskazać należy, co następuje.

Art. 222 § 2 k.c. stanowi, że przeciwko osobie, która narusza własność w inny sposób aniżeli pozbawienie właściciela faktycznego władztwa na rzeczą przysługuje właścicielowi roszczenie o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i zaniechanie naruszeń.

Jest roszczenie negatoryjne i powstaje ono wtedy, gdy prawo własności zostało naruszone w inny sposób niż pozbawienia właściciela faktycznego władztwa na rzeczą. Wskazać przy tym należy, że chodzi o taką ingerencję w sferę prawa własności która stanowi bezprawne jego naruszenie. Przywrócenie do stanu zgodnego z prawem polega na wyeliminowaniu ingerencji osoby nieuprawnionej w sferę władztwa właściciela oraz usunięciu skutków tych naruszeń.

Powodowie domagają się usunięcia z swoich gruntów urządzeń elektroenergetycznych na których są zawieszane linie energetyczne zasilające w energię elektryczną znaczną liczbę odbiorców. Pozwana zobowiązana jest do utrzymania tych linii choćby po to aby wywiązać się z umów zawartych z odbiorcami.

Własność jest co prawda prawem bezwzględny ale nie absolutny, jego granice wyznacza art. 140 k.c. Żądanie właścicieli usunięcia przedmiotowych urządzeń jest nierealne. Sprzeciwia się temu interes wielu odbiorców energii elektrycznej. Ponadto wskazać należy, że wiązałoby się to nie tylko ze znacznymi kosztami, ale z niedogodnościami w dostawie prądu wielu mieszkańców.

Z uwagi na interes ogółu społeczeństwa i ochronę dobra publicznego ustawodawca zarówno w świetle obowiązujących przepisów jak i w okresach wcześniejszych wprowadzał ograniczenia uprawnień właścicielskich. (por wyrok SN z dnia 9 lipca 2008r. V CSK 52/08 LEXnr 510986, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 15 listopada 2011r. I ACa 254/11 OSA 2012/3/41-61, wyrok WSA w Krakowie z dnia 10 maja 2012r. II SA/Kr 484/12 LEXnr 1166216)

Mając powyższe na uwadze to roszczenie powodów jako naruszające także postanowienia art. 5 k.c. podlega oddaleniu.

Nie został też uwzględniony wniosek powodów o powołanie kolejnego biegłego z zakresu energetyki w osobach pracowników naukowych (...). Okoliczność że strona nie zgadza się z opinią nie oznacza że jest ona wadliwa. Przekonanie strony o nieprawidłowym jej zdaniem zaniżonym wyliczeniem przez biegłego wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwaną z gruntów zajętych pod urządzenia elektroenergetyczne nie uzasadnia

przeprowadzania dowodu z kolejnych biegłych. Sąd nie jest bowiem zobowiązany do uwzględniania kolejnych wniosków dowodowych tak długo, aż strona udowodni korzystną dla siebie tezę i oddala te wnioski od momentu dostatecznego wyjaśnienia okoliczności spornej sprawy (por wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22 sierpnia 2012r III AUa 330/12 LEX 1216321, wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 28 sierpnia 2011r IACa 316/11 LEX 1095795).

Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy jest informacja Urzędu Gminy B. o cenach działek niezabudowanych, a także w przedmiocie możliwości posadowienia na działkach gruntu należących do powodów zabudowy siedliskowej, usługowej czy mieszkalnej bowiem w okresie za który powodowie domagają się wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z części tych działek przez pozwaną były one nieruchomościami rolnymi

O kosztach orzeczono po myśli art.100 k.p.c. rozdzielając je stosunkowo między strony stosownie do wyniku sporu.

O obciążeniu stron kosztami sądowym – wydatkami sądowym orzeczono na podstawie art. 113 ust 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz. U. z 2010r. Nr 90 poz. 594 ze zm.).